

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

NAIH nyilvántartási szám: 40689

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-1655/2018. számú ügyben

Előadó: dr. Zséger Barbara

Érintett szervek: BRFK VI. kerületi Rendőrkapitányság

2018.

**Az alapvető jogok biztosának
jelentése
az AJB-1655/2018. számú ügyben**

Ügyintéző: dr. Zséger Barbara

Az eljárás megindulása

A panaszos beadványában sérelmezte a BRFK VI. kerületi Rendőrkapitányság rendőreinek eljárását, mert 12 éves leányát – álláspontja szerint indokolatlanul – előállították.

A panasz alapján felmerült az emberi méltósághoz való jog sérelmének gyanúja. Erre figyelemmel – az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 20. § (1) bekezdése alapján – vizsgálatot folytattam, amelynek során tájékoztatást kértem a BRFK VI. kerületi Rendőrkapitányságának vezetőjétől.

Érintett alapvető jogok

Az emberi méltósághoz való jog: *„Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”* (Alaptörvény II. cikk)

Az alkalmazott jogszabályok

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.)

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat)

A megállapított tényállás

A BRFK VI. kerületi Rendőrkapitányságának (a továbbiakban: rendőrség) járőrei 2018. január 25-én 11 óra 30 perckor intézkedtek panaszos leányával szemben. Az intézkedés előtt panaszos leánya és annak barátnője egy bevásárlóközpontban voltak, ahol a barátnő rosszul lett. Ezért egy biztonsági őr az orvosi rendelőbe kísérte őket és rendőri intézkedést kért.

A kikerülő járőröknek panaszos leánya elmondta, hogy barátnője rosszul lett és nagyon aggódik érte. Személyazonosításra alkalmas okmány nem volt nála, ezért a rendőrség az adatait bemondás szerint rögzítette, majd a központi nyilvántartási rendszer segítségével megállapította a személyazonosságát. Aznap délelőtt iskolában volt panaszos leánya, de később az osztálya olyan programon vett részt, amelyet ő nem tudott kifizetni. Ezért eljött onnan és mielőtt hazament volna, elment a bevásárlóközpontba. Sérelmére szabálysértést, bűncselekményt nem követtek, és ő sem követett el ilyen cselekményeket. Ezek ismeretében a rendőrség közölte a 12 éves leánnyal, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdés d) pontja alapján előállítják, amíg a törvényes képviselője megérkezik érte. Az előállítás tényének közlése után a járőr női tagja a panaszos ruházatát átvizsgálta, de közbiztonságra veszélyes, vagy szabálysértés, bűncselekmény elkövetésére alkalmas eszközt nem talált nála.

Mivel panaszos leányánál telefon nem volt, a rendőrség értesítette a panaszost, mint a gyermek törvényes képviselőjét. Erre – mivel az apát közvetlenül nem, csak egy családtagon keresztül sikerült elérni – 15.00 órakor került sor. A panaszos 16 óra 50 perckor érkezett a

rendőrségre és a szükséges dokumentumok (rendőrségi előállítás időtartamáról szóló igazolás) aláírása után gyermekével távozott.

A panaszos gyermekével szemben a következő Rtv. szerinti intézkedéseket fogantatották: igazoltatás (Rtv. 29. §), személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálása (Rtv. 31. §), szülői felügyelet alól magát engedély nélkül kivonó személy előállítása (Rtv. 33. § (2) bek. d/ pont). A parancsnoki kivizsgálás szerint az intézkedés jogszerű, szakszerű és arányos volt.

A vizsgálat megállapításai

1. A hatásköröm tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint az ezek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbtt. határozza meg. Az Ajbtt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, kötelező tagság alapján működő köztisztviselő, a Magyar Honvédség, rendvédelmi szerv, közigazgatási jogkörben eljáró egyéb szerv e jogkörében, nyomozó hatóság vagy az ügyészség nyomozást végző szerve, közjegyző, törvényszéki végrehajtó, önálló bírósági végrehajtó vagy közszolgáltatást végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (5) bekezdés a) pontja értelmében a vizsgálattal érintett BRFK VI. kerületi Rendőrkapitányság rendvédelmi szerv, így tevékenységének vizsgálatára rendelkezem hatáskörrel.

2. Az alapvető jogok és az ügy érdeme tekintetében

Az alapvető jogok biztosja egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta a biztosok következetesen, zsinórmértékként támaszkodnak az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazzák az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott egyes alapjogi teszteket.

Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) alapjogokkal kapcsolatos megfogalmazása nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, legalábbis az alapjogi követelmények és alapjogok tekintetében nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely ellentétes lenne a korábbi Alkotmány szövegével. A normaszövegben előfordul részben eltérő fogalmazásmód, kiegészítés, kihagyás, de mindaddig, amíg az alkotmányértelmezési monopóliummal felruházott Alkotmánybíróság ellenkezően nem nyilatkozik – álláspontom szerint – *vélelmezendő, hogy az Alkotmány szövegéhez kapcsolódó korábbi alkotmánybírósági megállapításokra valamennyi alaptörvény-értelmezőnek, így az alapvető jogok biztosának is figyelemmel kell lennie.*

Az ombudsmani gyakorlatban továbbra is hivatkozási pontot jelent tehát az egyes alkotmányos jogokat és követelményeket értelmező alkotmánybírósági esetjog. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában mutatott rá arra, hogy „az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a

korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”.

A panaszos leányának igazoltatására azt követően került sor, hogy a rendőrséget a bevásárló központ biztonsági őrre a helyszínre hívta, mert a leány barátnője rosszul lett. Az Rtv. 29. § (1) bek. a) pontja szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani. Az igazoltatásra az Rtv. idézett rendelkezése értelmében tehát csak akkor kerülhet sor, ha az Rtv-ben megállapított valamely feltétel fennáll. A rendelkezésemre bocsátott rendőri jelentés szerint a panaszos leányának igazoltatására segítségnyújtási helyzetben, az érintett gyermekek jogainak védelme érdekében került sor, tehát az igazoltatásnak *megvolt a jogalapja*.

Az igazoltatás során a központi nyilvántartási rendszer segítségével megállapították a panaszos leányának adatait, akit nem jelentettek eltűntként és nem állt körözés alatt. A rendőrök ezek után közölték az érintettel, hogy elő fogják állítani, amit ő tudomásul vett. Az előállítás indokául a rendőri jelentés az Rtv. 33. § (2) bek. d) pontját jelöli meg, amely szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki *a szülői felügyelet vagy a gyámság, valamint a nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban történő elhelyezésének hatálya alól engedély nélkül kivonja magát*, és azt a gyermeket, akinek a felkutatását és előállítását gyermek átadására irányuló *bírószági végrehajtás* során rendelték el. Az Rtv. idézett pontja tehát több okot jelöl meg, amelyek miatt gyermekkorú személyt, saját védelme érdekében elő lehet állítani. A bírósági végrehajtás esetén túl ez alapvetően azokra a helyzetekre vonatkozik, amikor a gyermekkorú engedély nélkül kivonja magát a szülői felügyelet (vagy az ezt helyettesítő gyámság, gyermekotthoni elhelyezés) hatálya alól.

Panaszos leánya szülői felügyelet alatt állt, nem volt gyámja, nem helyezték el nevelőotthonban vagy nevelőszülőknél és bírósági végrehajtásról sem volt szó. Így az előállítás okaként egyedül az kerülhetett szóba, hogy a szülői felügyelet alól vonta ki magát engedély nélkül. A rendőrségi dokumentáció azonban egyáltalán nem tartalmaz erre vonatkozó adatot, vagy utalást. Sem a gyermek által elmondottak, sem a későbbi szülői reakció, sem a helyzet körülményei nem valószínűsíthették azt, hogy az intézkedés alá vont 12 éves leány engedély nélkül kivonta volna magát a szülői felügyelet alól.

Az Rtv. 2013. január 1-jei módosítása szerint a rendőrségnek van lehetősége arra, hogy a tanítási napon a tanítási órától vagy az iskola által szervezett foglalkozástól engedély nélkül távolmaradó, vagy onnan engedély nélkül eltávozó 14. életévét be nem töltött tanulóval szemben intézkedjen. Az Rtv. 34/A. §-a szerint a rendőr – a nevelési-oktatási intézménnyel történt előzetes egyeztetést követően – a nevelési-oktatási intézmény vezetőjéhez kísérheti azt a 14. életévét be nem töltött tanuló, aki a tanítási napon a tanítási órától vagy az iskola által szervezett kötelező foglalkozástól nagykorú kísérete nélkül úgy marad távol, hogy a távolmaradását nem tudja hitelt érdemlően igazolni. Hitelt érdemlő igazoláson a nevelési-oktatási intézmény, az orvos, valamint a 14. életévét be nem töltött tanuló szülője, törvényes képviselője által kiállított írásbeli igazolást kell érteni. A vizsgált intézkedés 11 óra 30 perckor kezdődött, tehát olyan időpontban, amikor a rendőrség joggal feltételezhette, hogy a gyermekkorú (12 éves) személynek még oktatási intézményben kellene tartózkodnia. Panaszos leánya magyarázatot adott arra, hogy miért nincs az iskolában, azonban ezt igazolással alátámasztani nem tudta. A rendőrségnek tehát – amennyiben a gyermek védelme érdekében szükségesnek tartja az intézkedést – az Rtv. fenti §-a alapján a gyermeket a nevelési-oktatási intézmény vezetőjéhez kellett volna kísérnie. Ebben az esetben nem került volna sor előállításra és arra, hogy a 12 éves gyermek a rendőrségen várja meg az érte 5 óra múlva érkező szülőt.

Összességében megállapítottam, hogy panaszos gyermekének előállítására – annak ellenére, hogy a rendőrség a gyermek érdekeit tartotta szem előtt – a törvényi feltételek hiányában, jogalap nélkül került sor, ami sértette a gyermek emberi méltóságához fűződő jogát.

Intézkedésem

A jelentésemben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszásság jövőbeni megelőzése érdekében – az Ajb. 32. § (1) bekezdése alapján – *felkérem a BRFK VI. kerületi Rendőrkapitánysága vezetőjét*, hogy jelentésem ismertetésével hívja fel az alárendeltségében működő, érintett személyi állomány figyelmét arra, hogy intézkedéseik során – amellet, hogy a gyermekek jogait és védelmüket továbbra is kiemelten kezelik – az Rtv. rendelkezéseit maximálisan betartva járjanak el.

Budapest, 2018. május 31.

